

Cazul ROMATSA. Judecătorul nu este avocatul propriei hotărâri**Lect. univ. dr. Cristi Danileț***Universitatea „Petre Andrei” din Iași*

Rezumat: Studiul examinează raportul pe care judecătorul îl păstrează cu propria hotărâre după pronunțare, pornind de la cazul ROMATSA. Teza propusă este că dezinvestirea procesuală trebuie însoțită de o detașare jurisdicțională: judecătorul poate continua să creadă în corectitudinea soluției, dar nu trebuie să transforme menținerea ei într-o miză proprie. Analiza distinge între explicarea hotărârii, apărarea independenței judiciare și susținerea publică a legalității propriei soluții, folosind Avizul CCJE nr. 25/2022, Principiile de la Bangalore, Recomandarea CM/Rec(2010)12 și jurisprudența Privy Council. În plan filosofic, studiul leagă această exigență de terțialitatea judecătorului, de „justa distanță” la Ricoeur și de figura terțului imparțial și dezinteresat la Kojève, propunând noțiunile de „detașare jurisdicțională” și „virtutea desprinderii”.

Cuvinte-cheie: judecător; detașare jurisdicțională; virtutea desprinderii; terțialitate; imparțialitate; independență judiciară; libertate de exprimare.

The ROMATSA Case. A Judge Is Not the Advocate of His or Her Own Judgment

Abstract: The study examines the relationship a judge retains with his or her own judgment after it has been delivered, drawing on the ROMATSA case. It argues that procedural dispossession (*functus officio*) should be accompanied by judicial detachment: a judge may continue to believe that the decision is correct, but should not turn its preservation into a personal stake. The analysis distinguishes explaining a judgment, defending judicial independence, and publicly defending the legality of one's own decision, drawing on CCJE Opinion No. 25 (2022), the Bangalore Principles, Recommendation CM/Rec(2010)12, and Privy Council case law. Philosophically, the study connects this requirement with judicial thirdness, Ricoeur's "just distance", and Kojève's "impartial and disinterested third party", formulating the notions of "judicial detachment" and "the virtue of detachment".

Keywords: judge; judicial detachment; the virtue of detachment; judicial thirdness; impartiality; judicial independence; freedom of expression.

1. INTRODUCERE

În deliberare, judecătorul alege între argumente, interpretează legea și își asumă soluția. Odată pronunțată, hotărârea intră însă într-un circuit instituțional care nu mai este controlat de autorul ei: este comunicată, poate fi atacată și supusă controlului unei instanțe superioare, poate fi menținută sau desființată și, în cele din urmă, va deveni definitivă.

Din momentul pronunțării, hotărârea nu îi mai aparține judecătorului în același sens în care i-a aparținut procesul deliberativ care a precedat-o. Problema examinată în acest studiu

privește poziția pe care autorul trebuie să o păstreze față de propriul act după pronunțare, în special atunci când hotărârea este încă supusă controlului jurisdicțional.

Această problemă poate fi pusă și în termenii poziției de terț pe care o ocupă judecătorul. Paul Ricœur a legat actul de a judeca de instituirea unei „juste distanțe” între părțile aflate în dispută¹. Vom reveni asupra întrebării dacă această exigență a distanței păstrează o semnificație și după pronunțarea hotărârii.

Prilejul analizei îl constituie cazul ROMATSA, recent soluționat definitiv de instanțele naționale. Prin sentința din 27 februarie 2026, Curtea de Apel București a dispus suspendarea pentru o lună calendaristică a certificatului de furnizor de servicii al ROMATSA, începând cu data rămânerii definitive a hotărârii². În lunile următoare, judecătoria fondului LCA a intervenit în mod repetat în spațiul public cu privire la cauza soluționată, iar la termenul din 26 august 2026 s-a prezentat în ședința Înaltei Curți de Casație și Justiție în care hotărârea sa era examinată în recurs. Potrivit poziției oficiale a instanței supreme, ea a solicitat în repetate rânduri cuvântul pentru a susține soluția pronunțată; judecătoria a oferit ulterior o explicație diferită asupra scopului intervenției³. În aceeași zi, Înalta Curte a soluționat definitiv recursurile, casând în parte hotărârile atacate și respingând ca inadmisibilă acțiunea de chemare în judecată⁴.

Studiul nu urmărește să analizeze corectitudinea soluțiilor pronunțate și nici eventuala răspundere disciplinară a judecătorei. Cazul este utilizat pentru examinarea unei probleme mai generale: raportul pe care judecătorul îl păstrează cu propria hotărâre după pronunțare. Vom numi *detașare jurisdicțională* exigența ca autorul hotărârii să nu transforme menținerea acesteia într-o miză proprie, iar *virtutea desprinderii*, dispoziția profesională care face posibilă această conduită.

2. HOTĂRÂREA NU APARTINE JUDECĂTORULUI

Raportul dintre judecător și hotărârea pe care o pronunță trebuie înțeles pornind de la natura puterii pe care acesta o exercită. Autoritatea de a decide nu îi aparține în nume propriu, ci decurge din funcția cu care este investit.

Teoria weberiană a autorității rațional-legale oferă un prim reper pentru această depersonalizare a competenței. În cazul dominației legale, obediența se îndreaptă spre ordinea obiectivă și impersonală și spre titularul desemnat de aceasta, în limitele competenței sale; la rândul său, titularul autorității legale este supus ordinii impersonale în temeiul căreia

¹ P. Ricœur, *L'acte de juger*, în *Le Juste*, Ed. Esprit, Paris, 1995, pp. 185–192, ISBN 2-909210-16-2.

² C.Ap. București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, sentința civilă nr. 360 din 27 februarie 2026, dosar nr. 4696/2/2025, conform www.portal.just.ro (consultat la 27 august 2026).

³ A. Coșlea, „Incident la Înalta Curte. Judecătoria care a dat soluția ce riscă să paralizeze traficul aerian a fost scoasă din sală / Ce spune magistrata: «Nu am tăcut»”, *HotNews.ro*, 26 august 2026, disponibil pe www.hotnews.ro (consultat la 1 septembrie 2026); Mediafax, „Judecătoria din dosarul ROMATSA care era pe cale să paralizeze tot traficul aerian al României, scoasă cu jandarmii din sala de judecată după ce a pledat în propria cauză. Ce spune ÎCCJ despre incident”, 26 august 2026, disponibil pe www.mediafax.ro (consultat la 1 septembrie 2026). Materialul Mediafax reproduce răspunsul transmis de Înalta Curte de Casație și Justiție la întrebările adresate instanței în temeiul Legii nr. 544/2001.

⁴ ÎCCJ, Secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 3432 din 26 august 2026, dosar nr. 4696/2/2025, conform www.scj.ro (consultat la 27 august 2026).

acționează⁵. Aplicată funcției judiciare, această structură permite să se distingă autoritatea instituțională a judecătorului de persoana care o exercită la un moment dat.

Literatura contemporană asupra funcției judiciare dezvoltă aceeași distincție din direcții complementare. Paul Horwitz arată că perspectiva funcției mută accentul de la putere la datorie și la constrângerile inerente exercitării acesteia⁶. Teoria fiduciară a judecății propusă de Ethan J. Leib, David L. Ponet și Michael Serota pornește de la puterea discreționară încredințată judecătorilor și de la vulnerabilitatea celor asupra cărora aceasta se exercită, structură care justifică obligații incompatibile cu exercitarea puterii judiciare în interesul personal al titularului⁷. La rândul său, Paul B. Miller leagă moralitatea funcției judiciare de caracterul său public, de urmărirea scopurilor constitutive ale funcției și de o cultură a justificării publice⁸.

Judecătorul exercită, prin urmare, o competență instituțională care nu se confundă cu persoana titularului concret al funcției. El este autorul hotărârii și răspunde profesional pentru modul în care și-a exercitat funcția, dar această calitate nu îl transformă în proprietarul actului și nu îi conferă un interes propriu asupra destinului său procesual.

Această distincție explică și natura particulară a motivării hotărârii. Fuller identifică specificul atribuției de a judeca în forma de participare acordată celor afectați de decizia judiciară: oportunitatea pentru ei de a prezenta probe și argumente raționale. O asemenea participare impune deciziei, la rândul ei, o exigență de raționalitate și de raportare la argumentele supuse judecății⁹. Fuller nu susține că orice act de judecată trebuie, în mod necesar, să fie însoțit de o motivare formală, dar arată că hotărârile motivate sporesc echitatea și eficacitatea adjudecării, oferind părților garanția că probele și argumentele lor au fost luate în considerare în mod efectiv.

În sistemele în care motivarea hotărârii constituie o obligație legală — cum este și al nostru — justificarea soluției este fixată în actul jurisdicțional însuși. Argumentele ori explicațiile care au rămas numai în conștiința autorului, fără a fi încorporate în hotărâre, nu pot completa ulterior justificarea juridică a soluției. Nici intenția autorului nu poate întregi motivarea hotărârii, nici prestigiul său profesional nu poate suplini raționamentul exprimat în actul jurisdicțional.

Pronunțarea produce o schimbare de poziție. Până în acel moment, judecătorului i se cere un angajament intelectual deplin: să cerceteze cauza, să delibereze, să reziste presiunilor și să pronunțe soluția pe care o consideră conformă cu legea și impusă de propria sa convingere juridică. Prin pronunțare, această convingere devine act jurisdicțional și din acel moment hotărârea intră sub incidența mecanismelor instituționale de control, iar autorul ei trebuie să accepte că aprecierea corectitudinii soluției poate reveni altor judecători. Astfel,

⁵ M. Weber, *Wirtschaft und Gesellschaft. Soziologie*. Unvollendet 1919–1920, Max Weber-Gesamtausgabe, Abt. I, Bd. 23, editată de K. Borchardt, E. Hanke și W. Schluchter, Ed. Mohr Siebeck, Tübingen, 2013, cap. III, par. 2, p. 453 și par. 3, p. 456, ISBN 978-3-16-150292-7, disponibil online [aici](#).

⁶ P. Horwitz, *The Coxford Lecture: Honour, Oaths, and the Rule of Law*, *Canadian Journal of Law & Jurisprudence*, vol. 32, nr. 2/2019, pp. 389–411, DOI: 10.1017/cjlj.2019.23.

⁷ E.J. Leib, D.L. Ponet, M. Serota, *A Fiduciary Theory of Judging*, *California Law Review*, vol. 101, nr. 3/2013, pp. 699–754, în special pp. 706–707 și 718–719, DOI: 10.15779/Z38N529.

⁸ P.B. Miller, *Political Trust, Public Justification, and Judicial Office*, în *What is Good Government? The Philosophy of Office, Institutions, and Administration* (ed. N. Kirby), Ed. Oxford University Press, Oxford, 2026, pp. 244–272, DOI: 10.1093/9780198910497.003.0012.

⁹ L.L. Fuller, *The Forms and Limits of Adjudication*, *Harvard Law Review*, vol. 92, nr. 2/1978, pp. 353–409, în special pp. 364 și 387–388, DOI: 10.2307/1340368.

dacă independența i-a permis să decidă, detașarea jurisdicțională îi cere să accepte că nu îi aparține și controlul asupra destinului hotărârii.

3. DEZÎNVESTIREA: PREMISA PROCESUALĂ A DETAȘĂRII

Exigența pe care o numim aici „detașare jurisdicțională” nu se confundă cu „dezînzestirea”, pe care se sprijină însă din punct de vedere procesual. Astfel, art. 429 C.pr.civ. prevede că după pronunțarea hotărârii instanța se dezînzeste și niciun judecător nu poate reveni asupra părerii sale. Așadar, dezînzestirea privește exercitarea puterii jurisdicționale asupra cauzei. După pronunțare, completului îi revine redactarea hotărârii și, în condițiile prevăzute de lege, acesta poate proceda la îndreptarea, lămurirea sau completarea acesteia, însă fără a putea redeschide judecata pentru reconsiderarea soluției. Detașarea jurisdicțională desemnează o exigență diferită și mai largă: raportul pe care autorul hotărârii îl păstrează cu aceasta după ce puterea sa de a judeca acea cauză s-a încheiat.

Art. 430 C.pr.civ. completează construcția de mai sus: hotărârea care tranșează o chestiune în condițiile prevăzute de lege dobândește de la pronunțare autoritate de lucru judecat cu privire la acea chestiune, autoritate care privește atât dispozitivul, cât și considerentele pe care acesta se sprijină. Atunci când hotărârea este supusă apelului sau recursului, autoritatea de lucru judecat este provizorie.

Din aceste dispoziții rezultă că, după pronunțare, hotărârea există prin dispozitivul și considerentele sale. Controlul asupra ei se realizează prin mecanismele instituționale prevăzute de lege, nu prin continuarea intervenției autorului în cauza soluționată. Curtea Constituțională a arătat, în considerarea principiului potrivit căruia „justiția se înfăptuiește în numele legii”, că realizarea justiției „nu poate fi un act subiectiv, *pro causa*, al judecătorului, ci unul obiectiv, imparțial, derivat din raportarea la lege a situației de fapt”, iar abaterea de la această exigență poate fi sancționată prin căile de atac prevăzute de lege împotriva hotărârii judecătorești¹⁰.

Tot legea este cea care determină și titularii căilor de atac. Potrivit art. 458 C.pr.civ., acestea pot fi exercitate de părțile aflate în proces care justifică un interes și, în cazurile expres prevăzute de lege, de alte persoane sau organe. Or, prin calitatea sa de autor, judecătorul care a pronunțat hotărârea supusă controlului nu dobândește un interes procesual în menținerea soluției.

Regimul prevăzut de Legea nr. 303/2022 ilustrează, dintr-o altă perspectivă, separarea dintre funcția jurisdicțională și apărarea unei poziții procesuale¹¹. Art. 233 alin. (2) interzice judecătorilor și procurorilor să îndeplinească activități care, potrivit legii, se realizează de avocat, iar alin. (3) reglementează restrictiv situațiile în care aceștia pot pleda în cauze personale sau familiale. Aceste dispoziții sunt relevante aici pentru ceea ce exprimă la nivel structural: ordinea juridică face o distincție între funcția jurisdicțională și funcția de susținere a unei poziții procesuale¹².

¹⁰ CCR, Decizia nr. 972 din 21 noiembrie 2012, publicată în M. Of., Partea I, nr. 800 din 28 noiembrie 2012.

¹¹ Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor, art. 233–234, publicată în M. Of., Partea I, nr. 1102 din 16 noiembrie 2022.

¹² În același sens, sintagma „avocatul propriei hotărâri”, utilizată în titlul studiului, desemnează o schimbare de rol instituțional și nu constituie o calificare juridică în sensul profesiei sau activității de avocat.

4. UN REPER COMPARATIV: THE SPECIAL TRIBUNAL

O hotărâre a Judicial Committee of the Privy Council din 2024 oferă un reper comparativ deosebit de apropiat de problema analizată aici. Astfel, în cauza *The Special Tribunal v The Estate Police Association*, organismul jurisdicțional a cărui decizie fusese contestată a participat la procedurile succesive prin care aceasta era supusă controlului¹³. Deși speța nu este identică cu situația examinată în prezentul studiu,¹⁴ menționăm acest caz fiindcă hotărârea face trimitere la regula lipsei unui interes propriu al judecătorului în menținerea soluției sale și abordează inclusiv problema apărării publice de către judecător a motivelor proprii hotărâri.

La par. 57, Privy Council formulează regula generală: „O instanță sau un organism jurisdicțional nu are un interes propriu în a împiedica contestarea cu succes a propriei sale hotărâri, după cum nici judecătorul, privit individual, nu are un asemenea interes. Unica sa funcție este aceea de a soluționa, în mod independent și imparțial, litigiile cu care este sesizat. Un organism jurisdicțional acționează în contradicție cu această funcție și își compromite independența și imparțialitatea atunci când participă într-o manieră contradictorie la procedurile inițiate pentru contestarea propriei hotărâri, aliniindu-se, în fapt, intereselor părții care a avut câștig de cauză în litigiul pe care l-a soluționat. O încălcare suplimentară a acestor principii intervine atunci când încearcă să își apere hotărârea adăugând motive celor formulate la momentul pronunțării, în loc să lase motivele deja date să vorbească prin ele însele.”

Privy Council înscrie această regulă într-o jurisprudență mai largă. La par. 46 reproduce avertismentul Curții Supreme a Canadei din *Northwestern Utilities* privind participarea „activă și chiar agresivă” a tribunalului în apărarea propriei soluții și riscul afectării percepției asupra imparțialității sale. La par. 52 reia observația Lordului Reed din *Gourlay*: organul jurisdicțional care nu își apără decizia contestată, își păstrează imparțialitatea și lasă motivele hotărârii să vorbească prin ele însele acționează potrivit principiilor independenței și imparțialității judiciare.

Pentru problema analizată aici este relevant și par. 53 al hotărârii, unde Privy Council invocă două pasaje distincte din Comentariul privind Principiile de la Bangalore privind conduita judiciară. Primul, par. 72 al Comentariului, privește situația în care un judecător apare în calitate oficială într-o procedură de control judiciar și recomandă ca observațiile sale să nu depășească ceea ce rezultă din dosar. Al doilea, par. 74, privește apărarea publică a propriei hotărâri, în contextul cauzelor aflate în curs de soluționare, și formulează regula potrivit căreia judecătorul trebuie să vorbească prin motivarea hotărârilor pronunțate, fiind în general nepotrivit să își apere public propria motivare. Cele două reguli operează, așadar, în contexte diferite.

Critica cea mai severă formulată în cauza concretă a privit apelul introdus chiar de Special Tribunal la Judicial Committee. La par. 62, Board-ul arată că, în acest fel, Tribunalul „a

¹³ Judicial Committee of the Privy Council, *The Special Tribunal (Appellant) v The Estate Police Association (Respondent) (Trinidad and Tobago)*, [2024] UKPC 13, 30 mai 2024, disponibilă [aici](#) (consultată la 1 septembrie 2026). Traducerea pasajelor din limba engleză aparține autorului.

¹⁴ La par. 44, Board-ul consemnează argumentul Special Tribunal potrivit căruia ar putea părea logic ca un organism jurisdicțional, asemenea judecătorului a cărui hotărâre este atacată, să nu participe la contestarea propriei decizii. Tribunalul invoca însă practica judiciară existentă pentru a susține că o asemenea regulă nu poate fi absolută.

pierdut în mod clar din vedere” principiile imparțialității și neutralității, nerespectând regula generală privind lipsa unui interes propriu în menținerea hotărârii formulată la par. 57.

5. LIMITA: PROPRIA CAUZĂ

Judecătorii beneficiază de libertatea de exprimare garantată de art. 10 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, exercitată însă în condițiile și cu responsabilitățile specifice funcției judiciare¹⁵. În mod corespunzător, art. 234 din Legea nr. 303/2022 permite, între altele, participarea judecătorilor și procurorilor la publicații și emisiuni audiovizuale, precum și exprimarea unor opinii privind politicile publice ori inițiativele legislative în domeniul justiției și în alte domenii de interes public, fără caracter politic. Obiectul studiului de față este restrâns la poziția magistratului atunci când discursul privește cauza în care el însuși a pronunțat hotărârea.

Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) recunoaște că judecătorii pot avea un rol important în explicarea sistemului de justiție și a valorilor sale și că, în acest scop, pot utiliza inclusiv mass-media și rețelele sociale. Această funcție de comunicare nu este nelimitată, iar în materia propriilor cauze, Avizul formulează o regulă specifică: judecătorii individuali trebuie să se abțină de la utilizarea presei, chiar atunci când sunt provocați¹⁶.

O situație distinctă apare atunci când critica unei hotărâri se transformă într-o contestare a independenței judecătorului sau a puterii judecătorești. CCJE arată că fiecare judecător are responsabilitatea de a promova și proteja independența judiciară și că, atunci când independența ori capacitatea puterii judecătorești de a-și exercita rolul constituțional sunt amenințate sau atacate, justiția trebuie să își apere poziția¹⁷. Această responsabilitate nu elimină însă exigențele distincte privitoare la propriile cauze pendinte. Cele două standarde trebuie citite împreună. Judecătorul poate apăra independența funcției sale, libertatea de a decide potrivit legii și propriei convingeri și legitimitatea controlului jurisdicțional, fără ca prin aceasta să dobândească un interes în confirmarea soluției pe care a pronunțat-o. CCJE însuși arată că, în funcție de problema concretă și de context, consiliile judiciare, asociațiile profesionale, președinții instanțelor sau alte organisme independente pot fi mai bine plasate pentru a răspunde amenințărilor la adresa independenței și că judecătorul care comunică individual trebuie să păstreze neutralitatea și imparțialitatea.

O limită suplimentară apare atunci când discursul privește un proces aflat încă în curs de desfășurare. Art. 233 alin. (1) din Legea nr. 303/2022 prevede că judecătorii și procurorii „nu își pot exprima public opinia cu privire la procese aflate în curs de desfășurare”. Regula privește procesele pendinte în general, nu numai cauza în care magistratul a pronunțat el însuși o hotărâre.

CCJE constată că, în majoritatea statelor, judecătorilor li se interzice sau li se recomandă să nu comenteze procesele pendinte, proprii ori ale altor judecători, iar în numeroase sisteme există și obligația etică de a nu răspunde criticilor publice referitoare la propriile cauze¹⁸. Avizul precizează și rațiunea acestei rețineri: judecătorii trebuie să evite

¹⁵ CEDO [MC], cauza *Baka c. Ungariei*, cererea nr. 20261/12, hotărârea din 23 iunie 2016, par. 162–167, disponibilă pe hudoc.echr.coe.int; CCJE, Avizul nr. 25 (2022) privind libertatea de exprimare a judecătorilor, par. 24–35 și 63–65, disponibil pe www.coe.int/ccje.

¹⁶ CCJE, Avizul nr. 25 (2022), par. 42.

¹⁷ *Idem*, par. 58–61.

¹⁸ *Idem*, par. 15.

comentariile susceptibile să afecteze dreptul la un proces echitabil și să nu creeze impresia că încearcă să influențeze rezultatul unei cauze prin comunicare mediatică. În propriile cauze, răspunsul la așteptările legitime ale publicului trebuie dat prin hotărâri clar motivate. În cazuri excepționale de defăimare sau denigrare, judecătorului însuși trebuie să îi fie recunoscut dreptul de a-și apăra integritatea, ca oricărui cetățean¹⁹. Apărarea reputației persoanei nu se confundă însă cu apărarea corectitudinii juridice a propriei soluții.

CCJE mai precizează că judecătorul nu poate fi obligat să explice public motivele hotărârii pronunțate²⁰. Regula nu transformă orice explicație voluntară într-o conduită interzisă, dar arată că justificarea publică suplimentară nu reprezintă continuarea obligației jurisdicționale de motivare.

Aceeași distincție apare în Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului Miniștrilor. Potrivit par. 15, hotărârile trebuie motivate, dar judecătorilor nu trebuie să li se ceară, în afara hotărârii, să își justifice motivele. La par. 19, Recomandarea recunoaște interesul public al procedurilor judiciare și al administrării justiției, încurajează existența purtătorilor de cuvânt și a serviciilor de comunicare ale instanțelor și cere judecătorilor să manifeste reținere în relațiile cu mass-media²¹. Comunicarea asupra justiției este astfel recunoscută ca necesară, dar distinctă de apărarea făcut de autor a propriei hotărâri.

Pronunțarea unei hotărâri nedefinitive nu pune capăt caracterului pendinte al litigiului. Comentariul privind Principiile de la Bangalore precizează, în interpretarea Principiului 2.4, că procedura rămâne pendinte până la finalizarea controlului în căile de atac²². Dezinvestirea autorului hotărârii și caracterul pendinte al procesului desemnează, așadar, realități diferite: judecătorul nu mai poate reveni asupra soluției, iar litigiul nu este încheiat cât timp hotărârea poate fi supusă controlului jurisdicțional. Această diferență explică exigența unei rețineri sporite în raport cu propria hotărâre.

6. CÂND JUDECĂTORUL DEVINE AVOCATUL PROPRIEI HOTĂRÂRI

Faptul că un judecător vorbește public despre o hotărâre pe care a pronunțat-o nu înseamnă, prin el însuși, că o apără. El poate descrie conținutul unui act judiciar, poate corecta informații factuale inexacte sau poate explica reguli generale de drept. După soluționarea definitivă a cauzei, autorul unei hotărâri poate discuta ulterior problema juridică într-un cadru academic sau profesional. Detașarea jurisdicțională nu presupune, așadar, o interdicție perpetuă de a vorbi despre propriile hotărâri.

Dar trebuie făcută o delimitare dintre explicarea actului jurisdicțional și asumarea unei poziții de susținere a corectitudinii propriei soluții, căci aceeași afirmație poate avea semnificații diferite în funcție de context, de stadiul procesual al cauzei și de poziția pe care autorul hotărârii o asumă față de rezultatul controlului jurisdicțional. Pentru analiza instituțională propusă aici sunt relevanți mai mulți indicatori analizați cumulativ: obiectul discursului — dacă privește instituția, procedura ori conținutul hotărârii sau corectitudinea

¹⁹ *Idem*, par. 37 și 41–42.

²⁰ *Idem*, par. 44.

²¹ Comitetul Miniștrilor din cadrul Consiliului Europei, Recomandarea CM/Rec(2010)12 către statele membre cu privire la judecători: independență, eficacitate și responsabilități, 17 noiembrie 2010, par. 15 și 19, disponibilă pe <http://rm.coe.int> (consultată la 1 septembrie 2026).

²² United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), Comentariul asupra Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară, Ed. United Nations, New York, 2007, par. 70, în limba română, disponibil [aici](#).

soluției proprii; limbajul utilizat — descriptiv ori evaluativ; stadiul procesual al cauzei — cauză pendinte sau soluționată definitivă; existența sau nu a unei poziționări față de rezultatul căii de atac; caracterul punctual ori repetat al intervențiilor; modalitatea comunicării, inclusiv eventuala trecere din spațiul mediatic în cadrul instituțional în care hotărârea este controlată.

Personalizarea raportului cu hotărârea poate constitui un indiciu al schimbării de rol de care vorbeam mai sus. Folosirea în public a unor expresii precum „soluția mea” sau „hotărârea mea” poate că nu este problematică în sine, căci autorul păstrează în mod firesc o legătură intelectuală cu actul pe care l-a pronunțat și are tot interesul să urmărească profesional modul în care acesta este evaluat de instanța de control. Dar devine evidentă trecerea spre rolul de apărător atunci când judecătorul nu se mai limitează la a descrie ceea ce a decis sau la raționamentul exprimat în hotărâre, ci afirmă public corectitudinea, necesitatea ori legalitatea propriei soluții, mai ales cât timp aceasta este atacabilă sau cu atât mai mult când este deja supusă controlului jurisdicțional. Nici nu trebuie ca judecătorul să solicite expres menținerea hotărârii, ci este suficient de relevantă poziția pe care o asumă public față de destinul ei procesual.

În forma sa cea mai intensă, poziționarea poate trece de la discurs la intervenția în chiar procedura de control. Vom numi *mobilizare* conduita prin care autorul hotărârii, fără un rol procesual care să îi permită aceasta, încearcă să participe la procedura în care propriul act este controlat în scopul susținerii soluției pronunțate. Termenul este utilizat aici într-un sens descriptiv și analitic.

7. CAZUL ROMATSA: CRONOLOGIA RAPORTULUI CU PROPRIA HOTĂRÂRE

Conduita judecătorei LCA care a pronunțat sentința trebuie examinată în succesiunea cronologică a intervențiilor sale publice.

Este de menționat că ele au avut loc într-un context în care hotărârea produsese reacții instituționale importante. La 29 iunie 2026, Inspekția Judiciară a anunțat că s-a sesizat din oficiu și va efectua verificări în legătură cu împrejurările pronunțării hotărârii, iar situația generată de posibila suspendare a certificatului ROMATSA a fost discutată în aceeași zi de Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAT). La 5 august 2026 a fost publicată în Monitorul Oficial Legea nr. 170/2026, care a modificat cadrul normativ privind certificatul de furnizor de servicii de navigație aeriană²³. Acest context poate explica de ce autorul hotărârii a considerat necesar să vorbească public și trebuie avut în vedere pentru o evaluare echilibrată a conduitei sale. Problema teoretică urmărită de noi este doar raportul judecătorului cu propria hotărâre după pronunțare.

a. 27 februarie: sentința

Prin sentința civilă nr. 360 din 27 februarie 2026, Curtea de Apel București a admis în parte cererea reclamanților și a dispus suspendarea pentru o lună calendaristică a

²³ Digi24.ro, „Ce a decis CSAT în cazul Romatsa. «O posibilă suspendare a activității ar genera o vulnerabilitate sistemică majoră»”, 29 iunie 2026, disponibil pe www.digi24.ro (consultat la 1 septembrie 2026), pentru discutarea situației în CSAT și anunțul autosesizării Inspekției Judiciare; Legea nr. 170/2026 privind unele măsuri fiscal-bugetare, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, publicată în M. Of., Partea I, nr. 648 din 5 august 2026, modifică în cursul procesului cadrul normativ privind certificatul de furnizor de servicii de navigație aeriană.

certificatului de furnizor de servicii al ROMATSA, începând cu data rămânerii definitive a sentinței. Hotărârea era nedefinitivă și putea fi atacată cu recurs²⁴.

b. 24 iulie: discutarea publică amplă a propriei hotărâri

La 24 iulie 2026, judecătorea participă la un podcast – emisiunea „Judecata de Acum”, într-o ediție specială cu o durată de peste două ore. O parte substanțială a discuției este consacrată cauzei ROMATSA, motivării recent redactate, faptelor reținute, normelor aplicate și rațiunilor soluției. Prezentarea episodului anunță o discuție despre „măruntaiele acestei decizii judecătorești, acum motivate”, într-un „interviu cu actele pe masă”²⁵.

Moderatorul deschide această parte a discuției pornind de la următoarea premisă: „Odată pronunțată dumneavoastră v-ați desesizat. Deci puteți să vorbiți”. Premisa tratează însă dezinvestirea ca pe un fapt suficient pentru libertatea de a comenta propria cauză, deși litigiul rămânea pendinte.

În cursul emisiunii, judecătorea nu se limitează la prezentarea abstractă a instituției juridice sau a cadrului normativ, ci revine asupra situației de fapt și asupra argumentelor cauzei. La un moment dat folosește formula „reclamanții mei”, iar ulterior precizează: „această hotărâre judecătorească eu am comunicat-o Comisiei Europene”.

Emisiunea din 24 iulie este cea mai timpurie intervenție publică amplă identificată în materialul analizat. Recursul nu fusese încă declarat, însă hotărârea era nedefinitivă, astfel că litigiul nu putea fi considerat încheiat. În această etapă este vorba despre explicarea publică a propriei soluții, nu despre participarea la o procedură de control jurisdicțional efectiv declanșată.

c. 28 iulie: justificarea necesității soluției

La 28 iulie, Digi24 publică un nou interviu amplu cu judecătorea despre hotărârea ROMATSA. Caracterul justificativ al discursului este de această dată mai pronunțat. Judecătorea afirmă că „nu puteam să iau o sancțiune mai ușoară”, că o altă soluție ar fi fost posibilă „doar dacă încălcam legea” și că prin hotărâre ea a tras „și un semnal de alarmă”²⁶.

Intervenția depășește, așadar, o simplă descriere a conținutului hotărârii. Afirmând public că soluția pronunțată era cea impusă de lege și că alternativa ar fi presupus încălcarea acesteia, judecătorea face o justificare a corectitudinii juridice a soluției. În acel moment, recursul nu fusese încă declarat, astfel încât intervenția nu poate fi descrisă, numai pe acest temei, ca participare la o dispută procesuală efectiv deschisă în fața instanței de control.

²⁴ C.Ap. București, Secția a VIII-a contencios administrativ și fiscal, sentința civilă nr. 360 din 27 februarie 2026, dosar nr. 4696/2/2025, portal.just.ro.

²⁵ „Judecata de Acum, cu judecătorul acuzat că a vrut să închidă cerul României”, episod YouTube publicat la 24 iulie 2026, video ID U5dOUUibrZ0, disponibil pe www.youtube.com (consultat la 1 septembrie 2026); pentru premisa privind dezinvestirea, min. 4:28–4:37; pentru formula „reclamanții mei”, min. 40:24–40:30; pentru comunicarea hotărârii către Comisia Europeană, min. 41:10–41:28.

²⁶ M. Garvey, „«Nu puteam să iau o sancțiune mai ușoară». Judecătorea care a suspendat activitatea ROMATSA explică de ce a luat decizia”, Digi24.ro, 28 iulie 2026, disponibil pe www.digi24.ro (consultat la 1 septembrie 2026).

În aceeași zi, într-o postare publică pe Facebook, judecătoria se prezintă drept „primul îndreptățit să vorbească” și afirmă că „gândul din capul meu trebuie rostit de mine”²⁷. Formularea este relevantă în contextul distincției examinate anterior dintre motivarea hotărârii și explicațiile ulterioare ale autorului.

d. 29 iulie: „soluția este a mea”

Într-o postare publică din 29 iulie judecătoria folosește formula: „îmi urmăresc soluția că este a mea, nu?”²⁸.

Privită izolat, propoziția poate fi înțeleasă într-un sens colocvial și nu este problematică prin ea însăși. Formula dobândește relevanță în succesiunea faptelor enumerate, ca expresie a personalizării raportului cu hotărârea, căci există o diferență între a urmări ce se întâmplă cu propria hotărâre și a participa la ceea ce se întâmplă cu ea.

e. 3–5 august: controlul trece efectiv la Înalta Curte de Casație și Justiție

Sentința este atacată cu recurs de ROMATSA la 3 august și de Autoritatea Aeronautică Civilă Română la 4 august, iar dosarul este înregistrat la Înalta Curte de Casație și Justiție la 4 august 2026²⁹.

Acest moment nu marchează începutul caracterului pendinte al procesului: sentința era nedefinitivă și anterior. El reprezintă însă o schimbare factuală importantă: este cert că de la data de 4 august hotărârea era efectiv supusă controlului unei alte instanțe, iar soluția urma să fie evaluată de judecătorii instanței de recurs.

f. 9 august: apărarea explicită a legalității hotărârii

La 9 august, într-o amplă postare intitulată „Rezumatul sentinței ROMATSA”, judecătoria arată că răspunde în continuare întrebărilor publice referitoare la dosar, afirmând: „Socoteala a fost publică, eu trebuie să răspund public” și „Nimeni nu poate răspunde în locul meu”. Urmează o expunere detaliată a situației de fapt, a jurisprudenței anterioare și a temeiurilor normative ale soluției³⁰. La capătul argumentării apare afirmația: „Suspendarea are temeiuri și este legală, adică întemeiată pe lege. Asta pentru cine a crezut că nu are temei.”

Pentru problema analizată aici este relevant faptul că autorul actului afirmă expres legalitatea propriei soluții într-un moment în care aceasta era supusă controlului instanței de recurs.

²⁷ LCA, postare pe contul de Facebook <https://www.facebook.com/catalina.catalina.714>, la data de 28 iulie 2026. Postările citate în cronologie au fost făcute în mod public pe contul personal de Facebook și conservate de autor, în forma integrală în care erau disponibile la data documentării (30 august 2026) și sunt păstrate în arhiva documentară a studiului.

²⁸ LCA, postare publică pe contul personal de Facebook, 29 iulie 2026.

²⁹ Portalul instanțelor de judecată, dosar nr. 4696/2/2025, C.Ap. București, rubrica „Căi de atac”, disponibil pe www.portal.just.ro (consultat la 27 august 2026). Rubrica consemnează administrativ: recurs ROMATSA – 3 august 2026; recurs AACR – 4 august 2026; o nouă mențiune „recurs” ROMATSA – 5 august 2026. Natura distinctă a ultimei înregistrări nu rezultă din fișa publică. Dosarul de recurs a fost înregistrat la ÎCCJ la 4 august 2026.

³⁰ LCA, postare publică pe contul personal de Facebook, 9 august 2026.

g. 25 august: „reclamanții mei” și „mesajul către instanță”

La 25 august, cu o zi înaintea termenului de la Înalta Curte de Casație și Justiție, judecătoria mulțumește public unei jurnaliste pentru sprijinul acordat persoanelor discriminate și, în special, „reclamanților mei din dosarul ROMATSA”. Mulțumește pentru „mesajul puternic către instanță” și afirmă că jurnalista se alătură celor care au susținut „mesajul hotărârii ROMATSA”, precum și pe ea „personal, ca judecător al cauzei”³¹.

Poate că sintagma „reclamanții mei” constituie și aici un posesiv colocvial, iar aprecierea ca pozitivă a unui „mesaj către instanță” nu demonstrează prin ea însăși intenția de influențare a completului. Relevanța acestor formulări rezultă însă din contextul în care sunt folosite: hotărârea era supusă recursului, iar instanța de control urma să o examineze în ziua următoare.

h. 26 august: intervenția în ședința Înaltei Curți de Casație și Justiție

La 26 august 2026, autorul hotărârii este prezent și intervine în ședința Înaltei Curți de Casație și Justiție în care soluția sa era supusă controlului jurisdicțional.

Potrivit răspunsului oficial al Înaltei Curți de Casație și Justiție reprodus de presă, judecătoria LCA „a solicitat în repetate rânduri acordarea cuvântului pentru a susține soluția pe care a pronunțat-o și care era favorabilă reclamanților”. Instanța supremă a arătat că i s-a atras atenția că nu putea participa la judecată, „neavând calitatea de parte în cauză” și că i s-a cerut să respecte ordinea și solemnitatea ședinței de judecată. Înalta Curte a precizat că, având în vedere intervențiile repetitive și necesitatea asigurării ordinii și solemnității ședinței, completul a recurs la regulile de restabilire a ordinii și a solicitat îndepărtarea judecătorei din sală³².

După incident, judecătoria a afirmat că intervenția sa a avut loc în contextul unei probleme privind recuzarea și că s-a considerat obligată să aducă la cunoștința completului existența unei relații personale apropiate cu unul dintre judecătorii recursului, despre care a spus că ar fi trebuit să îi fie naș de cununie. A mai arătat că și-a anunțat prezența în sală, că a spus că își va folosi „toate informațiile în disciplinar” și că a solicitat înregistrarea audio a ședinței pentru o eventuală sesizare a Inspecției Judiciare³³. În aceeași zi, un alt complet al Înaltei Curți a soluționat o cerere de recuzare a membrilor completului care judeca recursul, respingând-o ca neîntemeiată prin încheiere definitivă³⁴.

Relatăriile publice sunt, așadar, divergente cu privire la scopul intervenției din 26 august. Faptul necontestat relevant pentru analiza de față este că autorul hotărârii a intervenit în ședința în care aceasta era supusă controlului instanței de recurs, fără a avea calitatea de parte. Dacă este exactă caracterizarea Înaltei Curți potrivit căreia judecătoria a solicitat cuvântul pentru a susține soluția pronunțată, incidentul realizează forma pe care am denumit-

³¹ LCA, postare publică pe contul personal de Facebook, 25 august 2026.

³² A. Coșlea, *op. cit.*; Mediafax, *op. cit.*, pentru relatarea poziției transmise de Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la incidentul din ședința din 26 august 2026.

³³ A. Coșlea, *op. cit.*

³⁴ ÎCCJ, Secția de contencios administrativ și fiscal, încheierea din 26 august 2026 privind cererea de recuzare a membrilor completului CVJ 2, dosar nr. 4696/2/2025, complet CVJ 1, disponibil pe www.scj.ro.

o mai sus *mobilizare*. Dacă intervenția a urmărit exclusiv comunicarea unei împrejurări privind eventuala incompatibilitate a unui membru al completului, calificarea este diferită.

8. INDEPENDENȚA INSTANȚEI DE CONTROL

Detașarea jurisdicțională are și o dimensiune care privește instanța de control: ea contribuie la păstrarea spațiului decizional al judecătorilor chemați să verifice hotărârea. După pronunțare, autorul soluției nu mai exercită jurisdicția asupra cauzei, iar dacă hotărârea este atacată, aprecierea asupra menținerii sau desființării ei aparține judecătorilor instanței de control.

Independența judiciară operează, deci, și în interiorul corpului judiciar. Principiul 1.1 de la Bangalore cere judecătorului să își exercite funcția fără influențe, presiuni sau ingerințe, directe ori indirecte, indiferent de sursa lor, iar Principiul 1.4 precizează că, în îndeplinirea atribuțiilor judiciare, magistratul trebuie să fie independent față de colegii săi în privința deciziilor pe care este obligat să le ia independent³⁵. În același sens, Recomandarea CM/Rec(2010)12 a Comitetului Miniștrilor din cadrul Consiliului Europei consacră independența internă a fiecărui judecător și cere ca acesta să poată decide fără influențe necorespunzătoare, presiuni sau ingerințe, inclusiv provenite din interiorul puterii judecătorești³⁶.

Este adevărat că independența profesională a judecătorilor instanței de control trebuie prezumată. Autorul hotărârii supuse controlului trebuie însă să evite conduitele susceptibile să creeze, în jurul judecării căii de atac, aparența unei încercări de influențare extraprocesuală. CCJE formulează un standard apropiat atunci când arată că publicului nu trebuie să i se creeze impresia că un judecător încearcă să influențeze rezultatul unei cauze prin comunicare mediatică³⁷.

Din această perspectivă trebuie privită și succesiunea faptelor examinată în secțiunea precedentă. Dacă, așa cum a comunicat Înalta Curte, judecătoria a solicitat cuvântul pentru a susține soluția pronunțată, dificultatea nu constă în demonstrarea unei influențe efective asupra completului, ci în tensiunea dintre o asemenea poziționare și separarea rolurilor dintre autorul hotărârii pe de o parte și judecătorii chemați să o controleze, pe de alta.

Această separare protejează și caracterul impersonal al căii de atac. Dacă instanța superioară menține hotărârea, soluția nu trebuie să poată fi percepută drept validarea apărării publice pe care autorul a făcut-o propriului act. Dacă o desființează, controlul jurisdicțional nu trebuie transformat într-o confruntare personală între judecătorul primei instanțe și judecătorii instanței superioare. Așadar, în ambele situații trebuie să rămână vizibil raportul instituțional dintre hotărârea atacată și hotărârea de control, nu un raport personal dintre autorii lor. Controlul jurisdicțional trebuie să rămână centrat asupra hotărârii atacate, a dosarului și a argumentelor formulate în cadrul procedurii.

³⁵ Principiile de la Bangalore privind Conduita Judiciară, 2002, adoptate de Grupul Judiciar pentru Întărirea Integrității Justiției și revizuit la Masa Rotundă a Președinților Curților Supreme ținută la Palatul Păcii, Haga, Principiile 1.1 și 1.4, disponibil [aici](#).

³⁶ Comitetul Miniștrilor din cadrul Consiliului Europei, Recomandarea CM/Rec(2010)12 adresată statelor membre cu privire la judecători: independența, eficiența și responsabilități, 17 noiembrie 2010, par. 22, disponibilă la <http://rm.coe.int> (consultat pe 2 septembrie 2026).

³⁷ CCJE, Avizul nr. 25 (2022), par. 41.

9. TERȚIALITATEA: DISTANȚA FAȚĂ DE PROPRIUL ACT

Imparțialitatea este analizată, de regulă, prin raportare la relația judecătorului cu părțile: existența unui interes, a unei legături personale, a unei prejudecăți ori a unei aparențe susceptibile să pună la îndoială neutralitatea sa. Studiul de față examinează o dimensiune diferită, referitoare la poziția structurală a judecătorului în conflict: aceea de terț.

Alexandre Kojève identifică specificul fenomenului juridic în intervenția, în raportul dintre cei aflați în conflict, a unui „terț imparțial și dezinteresat”³⁸. Terțialitatea desemnează aici o poziție structurală: cel care intervine trebuie să fie distinct de ambele părți și să nu se confunde cu niciuna dintre ele. Imparțialitatea și dezinteresarea sunt calități suplimentare ale acestui terț, nu definiția însăși a poziției sale. Kojève îl califică drept judecător în sens larg. Problema propusă aici apare un moment mai târziu: ce se întâmplă cu această poziție de terț după ce judecătorul a pronunțat hotărârea?

Un răspuns poate fi construit pornind de la ideea „justei distanțe” formulată de Paul Ricœur. Actul de a judeca presupune instituirea unei distanțe între părțile pe care conflictul le-a făcut, paradoxal, prea apropiate și prea îndepărtate pentru a-și restabili singure raportul³⁹. Judecătorul poate interveni tocmai fiindcă nu ocupă poziția niciuneia dintre ele.

Reflecția contemporană asupra virtuților judiciare oferă un sprijin pentru această extensie. Antoine Garapon, Julie Allard și Frédéric Gros reunesc sub denumirea „virtuților de distanță” raporturi care privesc atât separarea dintre funcție și persoana care o exercită, cât și independența față de influențe și, în cele din urmă, „distanța dintre sine și sine însuși”, asociată întoarcerii reflexive asupra propriei persoane și spiritului critic⁴⁰. Garapon formulează aceeași exigență spunând că „a judeca este o permanentă luare de distanță”; după încheierea dezbaterilor, această muncă nu este încă terminată, iar deliberarea și decizia îl ajută pe judecător să se emancipeze de sine⁴¹.

Nici Ricœur, nici Garapon nu discută problema specifică a raportului post-decizional dintre judecător și propria hotărâre. Textele lor ne permit însă formularea unei extensii: judecătorului i se cere să păstreze, după pronunțare, față de propriul act ceva din distanța care i-a permis să judece. După distanța față de părți, necesară judecății, urmează astfel distanța față de destinul propriului act. Această dispoziție este ceea ce am numit aici *virtutea desprinderii*. Ea nu înseamnă renunțarea la convingerea că soluția pronunțată este corectă, ci presupune separarea acestei convingeri intelectuale de soarta instituțională a hotărârii.

În această perspectivă, terțialitatea și imparțialitatea trebuie distinse, fără a fi separate. Imparțialitatea este o exigență juridică și etică a funcției judiciare, pe când terțialitatea

³⁸ A. Kojève, *Outline of a Phenomenology of Right*, trad. B.-P. Frost și R. Howse, Rowman & Littlefield Publishers, Lanham, 2000, p. 39 și pp. 77–79, ISBN 0-8476-8922-0 / 978-0-8476-8922-4, online (numai cu împrumut) la următorul [link](#). La p. 39, Kojève definește fenomenul juridic prin intervenția unei a treia persoane, C, imparțial și dezinteresat; la pp. 77–79 precizează distinct condiția ca C să fie mai întâi un terț, diferit de A și B, și analizează ulterior imparțialitatea și dezinteresarea acestuia.

³⁹ P. Ricœur, *op. cit.*, pp. 190–192.

⁴⁰ A. Garapon, J. Allard, F. Gros, *Les vertus du juge*, Ed. Dalloz, Paris, 2008, pp. 31–44, partea „Les vertus de distance”, în special secțiunile „La distance entre la fonction de juge et la personne qui l’incarne: la vertu de dignité”, „La distance entre le jugement et ses influences: les vertus d’indépendance, d’impartialité et de désintéressement” și „La distance entre soi et soi-même: le retour sur soi et l’esprit critique”, ISBN 978-2-247-06609-4.

⁴¹ A. Garapon, *Bien juger. Essai sur le rituel judiciaire*, Ed. Odile Jacob, Paris, 2010 [1re éd. 1997], p. 310, secțiunea „Ars judicandi”, subtitlul „S’ériger en tiers à soi-même”, ISBN 978-2-7381-2492-0.

desemnează poziția structurală din care ea poate fi exercitată și recunoscută. Este adevărat că personalizarea destinului propriei hotărâri nu dovedește prin ea însăși o părtinire subiectivă, dar poate pune sub tensiune poziția de terț dacă menținerea soluției începe să capete pentru autor semnificația unei mize proprii.

Detașarea jurisdicțională are, în acest sens, și o dimensiune reflexivă. În mod obișnuit, independența judecătorului este gândită ca independență față de influențe și presiuni exterioare. Exercițiul funcției presupune însă și capacitatea de a păstra distanță față de propriile resorturi profesionale — orgoliul, preocuparea pentru reputație, atașamentul față de propria construcție juridică sau dorința confirmării.

10. CONCLUZIE: JUDECĂTORUL TREBUIE SĂ ȘTIE CÂND SĂ PLECE

Judecătorul trebuie să pronunțe hotărârea pe care o consideră impusă de lege și este susținută de probe, inclusiv atunci când soluția ar fi nepopulară, contestată sau susceptibilă să producă efecte importante. Independența personală îi cere, în momentul judecății, să își asume răspunderea pentru actul jurisdicțional.

Puterea de a judeca este limitată în timp. După pronunțare intervine o exigență diferită: capacitatea de a păstra distanță față de hotărârea pronunțată. Odată exercitată, competența asupra cauzei încetează în condițiile legii, iar hotărârea intră într-un circuit instituțional în care poate fi criticată, atacată, menținută sau desființată. Autorul ei nu devine titularul unui interes în menținerea soluției. Aceasta este semnificația atribuită în studiul de față detașării jurisdicționale. Dezinvestirea privește puterea instanței asupra cauzei, pe când detașarea privește raportul pe care judecătorul îl păstrează cu propriul act după pronunțare. Dispoziția profesională care o susține este ceea ce am numit virtutea desprinderii.

Studiul nu a urmărit să stabilească răspunderea juridică sau disciplinară a judecătorei din cazul ROMATSA și nici să transforme analiza unei conduite individuale într-o judecată asupra persoanei. Cazul este relevant deoarece permite observarea unei probleme generale a funcției judiciare. Judecătorul poate și, în anumite împrejurări, trebuie să apere libertatea funcției sale de a decide fără presiuni, dar de aici nu rezultă însă un interes al său în confirmarea hotărârii pronunțate. Independența judecătorului îi permite acestuia libertatea de a decide, iar detașarea privește capacitatea de a lăsa decizia să își urmeze cursul instituțional.

Judecătorul ocupă poziția de terț tocmai pentru că nu are un interes propriu în conflictul pe care îl soluționează. După pronunțare, aceeași logică instituțională îi cere să nu transforme destinul hotărârii într-o miză personală, astfel că propria sa convingere juridică nu poate fi implicată în disputa privind corectitudinea soluției. Confirmarea hotărârii în calea de atac nu este victoria autorului ei, după cum desființarea nu este înfrângerea sa.

Profesionalismul de care trebuie să dea dovadă judecătorul se reflectă în asumarea deplină a deciziei adoptate, iar după pronunțare se reflectă în disciplina lui de a lăsa hotărârea să își urmeze cursul instituțional. Judecătorul trebuie să știe, astfel, când să se îndepărteze de ceea ce a hotărât.